



Beleidsplan Zorg



zonnebloemschool
Christelijk Speciaal Onderwijs

Juni 2015





Voorwoord

De zorg op De Zonnebloemschool is goed geregeld.

Deze zorg is deels in het schoolplan, deels in de schoolgids en deels in losse documenten beschreven.

Om een overzichtelijk geheel hiervan te maken vindt u de verantwoording voor alles wat met zorg te maken heeft beschreven in dit beleidsplan.

Inhoudsopgave:

1. Ontwikkelingsprofiel, Uitstroomperspectief en Ondersteuningsbehoefte
2. Hoe werken we op De Zonnebloemschool met:
 - usp
 - Ondersteuningsbehoefte
 - PDCA-cyclus
 - Leerlingvolgsysteem
 - Leerroute en Leerlijnen
3. Werken vanuit de kerndoelen
4. Hoe is de leerlingzorg geregeld?
5. Welke plek heeft de Commissie van Begeleiding?
6. Opbrengstgericht werken



Hoofdstuk 1.

Ontwikkelingsperspectief, Uitstroomperspectief en Ondersteuningsbehoefte

a. Ontwikkelingsperspectief:

De wet draagt het bevoegd gezag van een school voor speciaal onderwijs op om voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief op te stellen.

Een ontwikkelingsperspectief kan worden opgevat als de inschatting van de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling voor een bepaalde langere periode.

Het zegt iets over het verwachte uitstroomniveau van een leerling.

Door het instroomniveau en het verwachte uitstroomniveau te verbinden ontstaat een prognose of ontwikkelingslijn.

Het ontwikkelingsperspectief biedt de leerkracht een handvat om het onderwijs planmatig en doelgericht vorm te geven en is een geschikt instrument voor afstemming en communicatie tussen school, ouders en leerling.

Het bevoegd gezag van de school stelt het ontwikkelingsperspectief (op De Zonnebloemschool meestal uitstroomperspectief genoemd, usp) voor de eerste keer uiterlijk zes weken na de inschrijving van de leerling vast, na advies van de commissie voor begeleiding en na overleg met de ouders.

Dit uitstroomperspectief wordt op De Zonnebloemschool geschreven aan de hand van het NOB-model en is momenteel verankerd in Ivs2000 van Datacare.

In het komende schooljaar maken we de overstap naar LOGOS van Datacare, een nieuw leerlingvolgsysteem dat voornamelijk werkt vanuit de vastgestelde ontwikkelingsperspectieven.

Het uitstroomperspectief wordt tenminste één keer per schooljaar met de ouders, of, wanneer de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, met de leerling, geëvalueerd.

Indien daartoe aanleiding is, wordt het uitstroomperspectief in overleg met de CvB bijgesteld op grond van de evaluatie.

Voortgangsregistratie en het gebruik van leerling- en onderwijsvolgsystemen zijn middelen om opbrengstgericht werken te bevorderen. Het gebruik van deze middelen is wettelijk verankerd.

b. 3 uitstroomperspectieven in het (V)SO:

Het (v)so heeft een populatie met een grote variëteit.

Gemeenschappelijk is dat alle leerlingen, de een meer en de ander minder, vanwege een beperking of stoornis op ondersteuning is aangewezen.

De scholen voor (v)so waren voorheen gekoppeld aan een bepaald cluster.

De verschillende vormen van (voortgezet) speciaal onderwijs waren ingedeeld in 4 clusters:

- Cluster 1: scholen voor leerlingen met een visuele beperking;
- Cluster 2: scholen voor leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking (gehoor-, taal- en/of spraakproblemen);
- **Cluster 3: scholen voor leerlingen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking, langdurig zieke leerlingen en leerlingen met epilepsie**
(De Zonnebloemschool behoorde tot de cluster 3-scholen);



- Cluster 4: onderwijs voor zeer moeilijk opvoedbare leerlingen en leerlingen met psychiatrische problematiek.

In deze indeling behoorde tot augustus 2014 De Zonnebloemschool bij Cluster 3.

In de wet "Kwaliteit (v)so" zijn de mogelijkheden tot het toelaten van leerlingen uit andere clusters verder uitgebreid.

De 'cluster doorbrekende' beschrijving van uitstroombestemmingen is wettelijk verankerd in drie zogenaamde uitstroomperspectieven:

- usp dagbesteding
- usp arbeidsmarkt
- usp vervolgonderwijs

1. usp Dagbesteding

Leerlingen in dit uitstroombestemming worden vanuit het vso toegeleid naar een voorziening voor dagbesteding.

Het onderwijs binnen dit uitstroombestemming richt zich op competentieontwikkeling rond wonen, vrije tijdsbesteding en burgerschapsvorming.

Binnen het uitstroombestemming Dagbesteding onderscheiden we:

- D1: belevingsgerichte dagbesteding
- D2: taak- of activiteitgerichte dagbesteding
- D3: arbeidsmatige dagbesteding

Toewijzing van leerlingen aan usp Dagbesteding:

Toewijzing aan het uitstroomperspectief (al dan niet arbeidsmatig ingevulde)

Dagbesteding is aan de orde wanneer de inschatting is dat leerlingen mogelijk wel arbeidsmatige activiteiten kunnen verrichten, maar deze niet loonvormend zullen zijn. Zulke activiteiten vinden plaats in centra voor dagbesteding.

Het verschil met het uitstroomperspectief Arbeidsmarkt zit vooral hierin, dat in de arbeidsmatige dagbesteding minder of geen eisen worden gesteld met betrekking tot zelfstandig en verantwoordelijk functioneren, redzaamheid en arbeidscompetenties.

Ook kan er in instellingen nog meer intensieve ondersteuning worden geboden.

De doelgroep in dit uitstroomperspectief is zeer divers. Een deel van de leerlingen kan wel met ondersteuning en begeleiding werkzaamheden verrichten, maar dus niet in een gebruikelijke arbeidsverhouding.

Bij andere leerlingen zijn hun mogelijkheden en beperkingen dusdanig dat andersoortige activiteiten aangewezen zijn.

Bovendien is er in dit uitstroomperspectief geen ondergrens in het niveau van de leerlingen.

Gezien het recht op onderwijs voor iedereen zijn in dit uitstroombestemming ook leerlingen met een IQ < 35 te vinden.

2. usp Arbeidsmarkt

Het vso-uitstroomperspectief Arbeidsmarkt is bedoeld voor leerlingen in de leeftijd van ca. 12 tot maximaal 20 jaar bij wie tijdens de overgang naar het vso wordt ingeschat dat zij toeleidbaar zijn naar loonvormende arbeid, maar niet in staat zullen zijn een volledig diploma te behalen.

Het onderwijs binnen het uitstroomperspectief Arbeidsmarkt richt zich op brede persoonlijke vorming en op competentieontwikkeling rond de transitiegebieden werken, wonen, vrije tijdsbesteding en burgerschap.

Leren en oefenen in betekenisvolle, praktische situaties is voor deze leerlingen de meest aangewezen weg.

Deze benadering leidt meestal tot betere resultaten dan 'schools leren' en kan voor een deel gedragsproblemen voorkomen.



Leerlingen die in het uitstroomperspectief Arbeidsmarkt zijn geplaatst, maar van wie op enig moment wordt ingeschat dat zij binnen het vso wél een diploma op assistent niveau (aka, mbo-niveau 1, of entreeopleiding) kunnen behalen, kunnen op een door de school te bepalen moment naar het uitstroomprofiel Vervolgonderwijs worden 'geschakeld'.

Leerlingen die in het uitstroomperspectief Arbeidsmarkt zijn geplaatst, maar van wie op enig moment wordt ingeschat dat zij een meer beschermde werkomgeving nodig hebben, kunnen op een door de school te bepalen moment worden geschakeld naar (arbeidsmatige) dagbesteding.

Binnen het uitstroomperspectief Arbeidsmarkt onderscheiden we:

- A1: (beschermde) arbeid in bv. beschut werk / garantiebannen
- A2: arbeid in een regulier bedrijf - zonder certificaten / met begeleiding
- A3: arbeid in een passend regulier bedrijf, in combinatie met landelijk erkend(e) certificaat/certificaten

Toewijzing van leerlingen aan uitstroomperspectief Arbeidsmarkt:

Toewijzing aan het vso-uitstroomperspectief Arbeidsmarkt is aan de orde wanneer wordt ingeschat dat de leerling wel toeleidbaar is naar betaalde arbeid op de (regionale) arbeidsmarkt, maar niet in staat zal zijn een diploma te behalen. Deze inschatting zal doorgaans worden gebaseerd op gegevens over intelligentie, schoolvorderingen, motivatie, beschermende en belemmerende factoren. Bij de doelgroep in het vso-uitstroomperspectief Arbeidsmarkt is bovendien altijd sprake van een stoornis of beperking. Deze kan van lichamelijke, zintuigelijke, psychiatrische, cognitieve, sociaal-emotionele en/of gedragsmatige aard of oorzaak zijn.

3. usp Vervolgonderwijs

Leerlingen in dit uitstroomperspectief worden geacht in staat te zijn een diploma voortgezet onderwijs te behalen (vwo, havo, vmbo) of een diploma op het niveau MBO 1. Het onderwijs is inhoudelijk geënt op het reguliere onderwijs, zowel in de onderbouw (kerndoelen) als in de bovenbouw (examenprogramma's). Daarnaast is het gericht op een succesvolle doorstroom, zo mogelijk naar vervolgonderwijs (mbo, hbo of wo) of, in enkele gevallen, op terugstroom van de leerling naar het reguliere onderwijs.

Toewijzing van leerlingen aan uitstroomperspectief Vervolgonderwijs:

Voor de leerlingen van het SO betekent dit usp doorstroming tussentijds naar het SBO of regulier BAO, of aan het eind van het SO doorstroming naar het Praktijkonderwijs (PRO)

Voor de vso-leerlingen zal toewijzing aan het perspectief Vervolgonderwijs worden gebaseerd op de inschatting dat de leerling een diploma kan behalen en kans maakt op succesvolle doorstroming naar vervolgonderwijs (mbo, hbo of wo). Tussentijdse doorstroming naar 'regulier' voortgezet onderwijs kan ook een optie zijn. Deze inschatting zal doorgaans worden gebaseerd op (toets)gegevens over schoolvorderingen, motivatie, intelligentie, beschermende en belemmerende factoren.

Hieronder volgen schema's met de indeling naar uitstroomverwachting/ontwikkelingsperspectief voor Dagbesteding (D) en Arbeidsmarkt (A)

D1-3 = kenmerken van de uitstroomsituatie van deel-doelgroepen in usp
Dagbesteding: belevingsgericht; activiteiten gericht; arbeidsmatige dagbesteding.



A1-3 = kenmerken van de uitstroomsituatie van deel-doelgroepen in usp
Arbeidsmarkt: aangepaste werkomgeving; regulier bedrijf met begeleiding; passend
regulier bedrijf.



Hieronder het schema met de indeling naar uitstroomverwachting/ ontwikkelingsperspectief voor Dagbesteding (D1 t/m D3)

Route/stroom	Participatie in dagelijks werk: doel van de activiteiten	Aard van de activiteiten	Productie-/resultaat-vereisten (%= inschatting van inzetbaarheid/realisatie t.o.v. ondersteuning)	Begeleiding / ondersteuning (%=schatting van zorgcomponent, blijvende ondersteuning)	Locatie	Vergoeding
D1	Belevingsactiviteiten; stimuleren van contact en participatie. Veilige en zorgende omgeving.	Primair gericht op welbevinden en recreatie.	Geen vereisten aan productie of nakomen van afspraken. Geen realisatie (<10%).	Door zorgverlener (100%).	Woonvorm, (dag)activiteiten-centrum, zorgboerderij.	Geen.
D2	Activiteitgerichte dagbesteding; behoud of ontwikkeling van vaardigheden. Vrijblijvende activiteiten; niet resultaatgericht.	Primair gericht op maken van producten en/of leveren van diensten (vnl. intern).	Geen kwantitatieve productie-eisen; mogelijk wel kwalitatieve eisen; wel afspraken, maar beperkte consequenties. Realisatie: 20-30%.	Door zorgverlener (70-80%).	Woonvorm, (dag)activiteiten-centrum, zorgboerderij, werkproject.	Geen salaris; geen onkostenvergoeding.
D3	Arbeidsmatige dagbesteding. Niet-vrijblijvende, resultaatgerichte activiteiten.	Primair gericht op maken van producten en/of leveren van diensten (intern en extern).	Kwantitatieve en kwalitatieve productie-eisen; afspraken met consequenties. Realisatie: 60-70%.	Door zorgverlener en (externe) vakkracht/ werkbegeleider (30-40%).	(Dag)activiteiten-centrum, zorgboerderij, werkproject beschermde werklocaties.	Geen salaris; mogelijk onkostenvergoeding.



Hieronder het schema met de indeling naar uitstroomverwachting/ ontwikkelingsperspectief voor Arbeidsmarkt (A1 t/m A3) en Vervolgonderwijs (V)

Route/stroom	Participatie in dagelijks werk: doel van de activiteiten	Aard van de activiteiten	Productie-/resultaat-vereisten (%= inschatting van inzetbaarheid/realisatie t.o.v. ondersteuning)	Begeleiding / ondersteuning (%=schatting van zorgcomponent, blijvende ondersteuning)	Locatie	Vergoeding
A1	Arbeid in een aangepaste werkomgeving. Begeleiding bij leren en zich ontwikkelen op de werkplek.	Maken van producten/ leveren van diensten (extern).	Kwantitatieve en kwalitatieve productie-eisen; afspraken met consequenties. ('Niveau 1') 70-80%.	Job coach/werkbegeleider, werkgever 20-30%.	Beschermde werkomgeving, bijvoorbeeld Werkcoöperatie	Loon (met w.g.-suppletie, compensatie).
A2	Arbeid in een 'regulier' bedrijf, onder toezicht of leiding uit te voeren. Begeleiding bij leren en zich ontwikkelen op de werkplek	Maken van producten/ leveren van diensten (extern).	Kwantitatieve en kwalitatieve productie-eisen; afspraken met consequenties. ('Niveau 2') >80%.	Job coach/werkgever 10-20% .	Geschikte reguliere arbeidsplaats in een bedrijf. Goede match tussen werknemer en bedrijf is nodig.	Loon (met w.g.-suppletie, compensatie).
A3	Assisterende functie in een regulier bedrijf, uit te voeren onder leiding. Leren en zich ontwikkelen op de werkplek	Maken van producten/ leveren van diensten (extern).	Kwantitatieve en kwalitatieve productie-eisen; afspraken met consequenties. ('Niveau 3') >90%.	job coach (tijdelijk)/ werkgever <10%.	Geschikte reguliere arbeidsplaats in een bedrijf. Goede match tussen werknemer en bedrijf is nodig.	Loon (arbeidsmarkt, met loonsuppletie).



Vervolgonderwijs	Onderwijs.	Onderwijs/studeren.	Diplomagericht, toetsen, tentamens, examen. 100%	Door onderwijs-begeleider, mentor, maatje, ...	Reguliere onderwijsinstellingen; mogelijk met ondersteuning	Studietoelage.
------------------	------------	---------------------	---	--	--	----------------

Ontwikkelingsperspectieven op de transitiegebieden

Bovenstaand schema is ook te maken voor de uitstroom op elk van de andere transitiegebieden:

- Wonen
- Vrijtijdsbesteding
- Burgerschap.

Algemeen doel is: 'zo zelfstandig mogelijk functioneren' op deze levensterreinen.

Voor een vertaling naar bovenstaand toekomst- of ontwikkelingsperspectief is het dan van belang in te schatten:

het % zelfstandigheid ten opzicht van % benodigde ondersteuning/begeleiding
(uitsluitend als globaal denkkader, zie voorgaande kanttekeningen bij kolom 3 en 4).

↓Onderstaand: Leerling kenmerken bij instroom vso en het verwachte niveau bij uitstroom/ontwikkelingsperspectief

- D 1-3 en A 1-3:
deze indeling van stromen/leerroutes zijn deels ontleend aan voormalig REC NO-Brabant. (NOB-profielen)
De Zonnebloemschool hanteert alleen A 1 en A 2.
- V: niet onderscheiden, wordt op De Zonnebloemschool niet uitgewerkt; het is opgenomen om het grensgebied en de doorstroommogelijkheid aan te geven.



Leerling kenmerken bij instroom (v)so en het verwachte niveau bij uitstroom/ontwikkelingsperspectief

<i>Stroom/ route</i>	<i>Mate van verstandelijke beperking IQ</i>	Ontwikkelingsleeftijd en niveau bij instroom vso <i>Leren: ... Soc./communicatief: ... Emotioneel/houding: ... Hulp vs. zelfst. (ADL) : ...</i>	Ontwikkelingsleeftijd en niveau bij uitstroom vso <i>te verwachten ontwikkelings- perspectief; dezelfde kijkpunten, met koppeling aan concrete toekomst.</i>	<i>Inzetbaarheid/% zelfstandigheid; transitie- doelen % participatie- realisatie</i>	<i>Ondersteuning/% begeleiding of hulpmiddelen of compensatie.</i>
D1	Diep verst. beperking/ Zeer ernstig verst. beperking IQ 0-35	0-2 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	0-3 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	activiteiten/werk: < 10% < 10% zelfst. Wonen < 10% zelfst. Vrije tijd < 10% zelfst. Burgerschap	> 90% compensatie > 90% begeleiding > 90% begeleiding > 90% begeleiding
D2	Ernstig verst. beperking IQ 35-45	2-4 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	3-5 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	activiteiten/werk: < 30% < 20% zelfst. Wonen < 20% zelfst. Vrije tijd < 20% zelfst. Burgerschap	> 70% compensatie > 80% begeleiding > 80% begeleiding > 80% begeleiding
D3	Matig verst. beperking IQ 45-55	4-6 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	5-7 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	activiteiten/werk: < 70% < 40% zelfst. Wonen < 40% zelfst. Vrije tijd < 40% zelfst. Burgerschap	> 30% compensatie > 60% begeleiding > 60% begeleiding > 60% begeleiding
A1	Licht verst. beperking IQ 50 - 60	6-8 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	7-10 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	arbeid/besch.werk: < 70% < 60% zelfst. Wonen < 60% zelfst. Vrije tijd < 60% zelfst. Burgerschap	> 30% compensatie > 40% begeleiding > 40% begeleiding > 40% begeleiding



A2	Licht verst. beperking IQ 60 - 70	8 à 9 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	10 -12 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	arbeid/besch.werk: < 80% < 75% zelfst. Wonen < 75% zelfst. Vrije tijd < 75% zelfst. Burgerschap	> 20% compensatie > 25% begeleiding > 25% begeleiding > 25% begeleiding
A3	Licht verst. beperking IQ 70 - 80 à 85	9 à 10 jaar Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	12 jaar of hoger Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	arbeid/besch.werk: > 80% > 75% zelfst. Wonen > 75% zelfst. Vrije tijd > 75% zelfst. Burgerschap	< 20% compensatie < 25% begeleiding < 25% begeleiding < 25% begeleiding
Vervolg- onderwijs	Geen verst. beperking IQ >85 IQ 85 -140	Kalenderleeftijd Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	Kalenderleeftijd Leren: Soc./com.: Emot./pers.ontw./ gedrag: Hulp:	studie/scholing: > 80% > 75% zelfst. Wonen > 75% zelfst. Vrije tijd > 75% zelfst. Burgerschap	< 20% compensatie < 25% begeleiding < 25% begeleiding < 25% begeleiding

c. Ondersteuningsbehoefte:

Om te bepalen welke ondersteuning een leerling nodig heeft om in de toekomstige setting te kunnen functioneren, werken we op De Zonnebloemschool met onderstaande schema's voor ondersteuningsbehoefte, ook wel het basisarrangement genoemd.

Deze zijn verdeeld in SO en VSO.

Dit is zichtbaar gemaakt in het volgende overzicht:



	Ondersteuningsbehoefte basisarrangementen Zonnebloemschool SO - ZMLK/MG					
	1	2	3	4	5	6
Intensiteit ondersteuning	Totaal afhankelijk	Hele dag hulp nodig	Regelmatig hulp nodig	Enige hulp nodig	Geringe hulp nodig	Hulp conform kalenderleeftijd
Leer- en ontwikkelingsondersteuning						
Leeromgeving	<ul style="list-style-type: none"> - 6 tot 8 leerlingen - Bekende en veilige groep - Uitgangspunt is werken in eigen klaslokaal, ook voor therapeuten - Individueel gericht - De leerling wordt gevolgd in zijn (nonverbale) signalen, hier wordt het programma op aangepast - Bescherming tegen te intensieve of verschillende prikkels - Bescherming tegen alle gevaren en risico's - Dezelfde patronen en rituelen - Beschermd speelplaats 	<ul style="list-style-type: none"> - 8 tot 10 leerlingen - Eigen groep / niveau groepen - Aanbod individueel of in zeer kleine groepen - Dagprogramma is leidend met ruimte voor individuele aanpassingen - Onderwijzend personeel is initiatiefnemer 	<ul style="list-style-type: none"> - 10 tot 13 leerlingen - Activiteiten in eigen groep en klassenoverstijgende niveaugroepen - Onderwijzend personeel is initiatiefnemer en andersom - Vast dag- en weekprogramma is leidend - Balans tussen in- en ontspanningsmoment en - Methoden 	<ul style="list-style-type: none"> - 13 tot 16 leerlingen - Activiteiten in eigen klas en klassenoverstijgende niveaugroepen - Vast dag- en weekprogramma, dit is leidend - Onderwijzend personeel is initiatiefnemer - Bij verhouding in- en ontspanningsmomenten ligt nadruk 	<ul style="list-style-type: none"> - 16 tot 20 leerlingen - Activiteiten in eigen klas en klassenoverstijgende niveaugroepen - Dagprogramma voor de hele groep - Leerling neemt in toenemende mate eigen verantwoordelijkheid en initiatief - Vaste ontspanningsmomenten 	<ul style="list-style-type: none"> - 20 tot 30 leerlingen - Activiteiten in eigen klas en binnen klassenoverstijgende niveaugroepen - Dagprogramma waarop aanpassingen kunnen voorkomen - Passende bij de leeftijd eigen verantwoordelijkheid dragen en initiatieven nemen - Leren en ontwikkelen in brede zin
Leerstijl	- Sensomotorisch en gevoelsmatig Leren	- Pragmatisch Leren	- Egocentrisch leren	- Egocentrische en performale leerstijl	- Performale leerstijl	- Leren vanuit competentie, relatie en autonomie
Leerstof aanbod en leertijd	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel programma binnen de groep - Nadruk op primaire zelfredzaamheid - Communicatieve zelfredzaamheid - Lichamelijke en zintuiglijke activering - Basale ontwikkeling en beleving - Het programma wordt aangepast op het welzijn van de leerling 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk - Reguliere methodes zijn niet volledig bruikbaar, worden ingezet als bronnenboek. - Na een korte tijd van inspanning volgt ontspanning 	<ul style="list-style-type: none"> - Functioneel en toegepast - Zelfstandigheid en sociale zelfredzaamheid vergroten - Leren spelen en samen spelen - Groepsgericht - Individueel gericht - Thema's zijn concreet en dicht bij de beleving 	<ul style="list-style-type: none"> - Reguliere methodes - Sociale redzaamheid en zelfstandigheid vergroten - Leren in een groep - Abstractere werkvormen - Thema's die verder af staan van de directe, concrete belevingswereld 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderwijsaanbod in groepen - Speerpunten zijn didactische en socialemotionele ontwikkeling - Reguliere kerndoelen en reguliere methoden. - Tempo vertraagd. - Sociale redzaamheid en leren reguleren van gedrag van belang 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderwijsaanbod in groepen - Breed onderwijsaanbod - Reguliere kerndoelen en reguliere methoden op een normaal tempo - Reguliere (methodeonafhankelijke) gedrag van belang



	1	2	3	4	5	6
Intensiteit ondersteuning	Totaal afhankelijk	Hele dag hulp nodig	Regelmatig hulp nodig	Enige hulp nodig	Geringe hulp nodig	Hulp conform kalenderleeftijd
Sociaal-emotionele en gedragsondersteuning						
	<ul style="list-style-type: none"> - Voortdurend toezicht en nabijheid - De basisbehoeften staan voorop - Basishouding is neutraal - Tijd, rust en lichamelijkeheid - Informatieverwerking vooral via de basale zintuigen (tast, reuk, smaak). Ook via visus en gehoor - Groepsmomenten staan in het teken van het vergoten van verdraagzaamheid - Regelmatig inzet van extra ondersteuning uit PGB 	<ul style="list-style-type: none"> - Beschermende en beschutte omgeving - Bij overgang naar een andere omgeving is individuele begeleiding noodzakelijk - Basisklimaat is gericht op het hechtingsproces - Basishouding is gericht op het bieden van veiligheid door veel nabijheid en begrenzing - Leerling neemt omgeving waar vanuit zichzelf (egocentrische waarneming), ondersteuning noodzakelijk t.a.v. functioneren binnen groep. 	<ul style="list-style-type: none"> - Basisklimaat is gericht op autonomie en individuatie - Grenzen en structuur aangeven om veiligheid te bieden - Begeleiding corrigeert en stuurt bij - Samen oplossen van problemen - Herhaling blijft nodig - De leerling zoekt de nabijheid van andere kinderen, samenspel is groeiende - Ondersteuning is 	<ul style="list-style-type: none"> - Basisklimaat gericht op autonomie, initiatiefname, verantwoordelijkheid - Begeleiding op afstand, waar nodig nabijheid - Basishouding: ingrijpen en uitleggen - Stimuleren tot zelf doen en zelf oplossingen bedenken - Groepsgerichte benadering, sociaal leren 	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht op afstand - Leerling beweegt zich zelfstandig voort - Begeleiding gericht op meer inzicht creëren - Verschuiving van samen doen, naar zelf oplossingen bedenken - Groepsgerichte benadering met oog op sociaal leren 	<ul style="list-style-type: none"> - Reguliere omgeving - Mate van ondersteuning, begeleiding en toezicht is normaal voor de leeftijd - "Normale" ontwikkeling vormt uitgangspunt
Communicatieve ondersteuning						
	<ul style="list-style-type: none"> - Sensatieniveau - Presentatieniveau - Hier-en-nu - Ondersteunende communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> - (Re)presentatieniveau - Gebaren, picto's - foto's - Lichaamstaal en korte zinnen 	<ul style="list-style-type: none"> - Gesproken taal - Ondersteunende vormen van communicatie: gebaren, picto's 	<ul style="list-style-type: none"> - Gesproken taal - Pictogrammen 	<ul style="list-style-type: none"> - Gesproken taal - Ondersteuning soms wenselijk 	<ul style="list-style-type: none"> - Gesproken taal



	Ondersteuningsbehoefte basisarrangementen Zonnebloemschool VSO - ZMLK/MG					
	1	2	3	4	5	6
Intensiteit ondersteuning	Totaal afhankelijk	Hele dag hulp nodig	Regelmatig hulp nodig	Enige hulp nodig	Geringe hulp nodig	Hulp conform kalenderleeftijd
Leer- en ontwikkelingsondersteuning						
Leeromgeving	<ul style="list-style-type: none"> - 6 tot 8 leerlingen - Bekende en veilige groep - Uitgangspunt is werken in eigen klaslokaal, ook voor therapeuten - Individueel gericht - De leerling wordt gevolgd in zijn (non-verbale) signalen, hier wordt het programma op aangepast - Bescherming tegen te intensieve of verschillende prikkels - Bescherming tegen alle gevaren en risico's - Dezelfde patronen en rituelen - Beschermdespeelplaats 	<ul style="list-style-type: none"> - 8 tot 11 leerlingen - Eigen groep / niveau groepen - Aanbod individueel of in zeer kleine groepen - Dagprogramma is leidend met ruimte voor individuele aanpassingen - Onderwijzend personeel is initiatiefnemer 	<ul style="list-style-type: none"> - 12 tot 14 leerlingen - Activiteiten in eigen klas en klassen over stijgende niveau groepen binnen overzichtelijke en bekende ruimte - Onderwijzend personeel is initiatiefnemer en andersom - Leerlingen hebben een vast dag- en weekprogramma welke leidend is - Balans tussen in- en ontspanningsmoment - Methoden - Praktijkvakken in kleine groepen met bekende begeleiders en continu toezicht 	<ul style="list-style-type: none"> - 13 tot 18 leerlingen - Activiteiten in eigen klas en klassenoverstijgende niveaugroepen - Vast dag- en week programma, dit is leidend - Leerling is Initiatiefnemer - ontspanning in pauzes - Praktijkvakken in grotere groepen waarbij leerlingen zelfstandig werken - leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor het leerproces 	<ul style="list-style-type: none"> - 16 tot 20 leerlingen - Activiteiten aangeboden volgens rooster - de leerlingen worden aangesproken op eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid 	<ul style="list-style-type: none"> - 20 tot 30 leerlingen - Activiteiten worden aangeboden binnen het profiel van de leerling - Rooster dient als uitgangspunt - Passende bij de leeftijd eigen verantwoordelijkheid dragen en initiatieven nemen
Leerstijl	- Sensomotorisch en gevoelsmatig Leren	- Pragmatisch Leren	- Egocentrisch leren	- Egocentrische en performale leerstijl	- Performale leerstijl	- Leren vanuit competentie, relatie en autonomie
Leerstof aanbod en leertijd	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel programma binnen de groep - Nadruk op primaire zelfredzaamheid - Communicatieve zelfredzaamheid - Lichamelijke en zintuiglijke activering - Basale ontwikkeling en beleving - Het programma wordt aangepast op het 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk - Reguliere methodes zijn niet volledig bruikbaar, worden ingezet als bronnenboek. - vergroten van de alledaagse zelfredzaamheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Functioneel en toegepast - Zelfstandigheid en sociale zelfredzaamheid vergroten - Leren spelen en samen spelen - Groepsgericht en - Individueel gericht - Thema's zijn concreet en dicht bij de beleving 	<ul style="list-style-type: none"> - Reguliere methodes - Sociale redzaamheid en zelfstandigheid vergroten - Leren in een groep - Abstractere werkvormen - Thema's die verder af staan van de directe, concrete 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderwijsaanbod in groepen - Speerpunt is het toewerken naar een vorm van werken in het vrije bedrijf - er wordt toegewerkt naar diploma's of certificaten - veel aandacht voor de rol van de leerling in de maatschappij 	<ul style="list-style-type: none"> - de exameneisen zijn leidend



	welzijn van de leerling	-intrainen van arbeidsmatige vaardigheden - na een korte tijd van inspanning volgt ontspanning		belevingswereld		
	1	2	3	4	5	6
Intensiteit ondersteuning	Totaal afhankelijk	Hele dag hulp nodig	Regelmatig hulp nodig	Enige hulp nodig	Geringe hulp nodig	Hulp conform kalenderleeftijd
Sociaal-emotionele en gedragsondersteuning						
	<ul style="list-style-type: none"> - Voortdurend toezicht en nabijheid - De basisbehoeften staan voorop - Basishouding is neutraal - Tijd, rust en lichamelijkeheid - Informatieverwerking vooral via de basale zintuigen (tast, reuk, smaak). Ook via visus en gehoor - Groepsmomenten staan in het teken van het vergoten van verdraagzaamheid - Regelmatig inzet van extra ondersteuning uit PGB 	<ul style="list-style-type: none"> - Beschermende en beschutte omgeving - Bij overgang naar een andere omgeving is individuele begeleiding noodzakelijk - Basisklimaat is gericht op het hechtingsproces - Basishouding is gericht op het bieden van veiligheid door veel nabijheid en begrenzing - Leerling neemt omgeving waar vanuit zichzelf (egocentrische waarneming), ondersteuning noodzakelijk 	<ul style="list-style-type: none"> - Basisklimaat is gericht op autonomie en individuaatie - Grenzen en structuur aangeven om veiligheid te bieden - Begeleiding corrigeert en stuurt bij - Samen oplossen van problemen - Herhaling blijft nodig - De leerling zoekt de nabijheid van andere leerlingen - Ondersteuning is noodzakelijk 	<ul style="list-style-type: none"> - Basisklimaat gericht op autonomie, initiatiefname, verantwoordelijkheid - Begeleiding op afstand, waar nodig nabijheid - Basishouding: ingrijpen en uitleggen - Stimuleren tot zelf doen en zelf oplossingen bedenken - Groepsgerichte benadering, sociaal leren 	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht op afstand - Leerling beweegt zich zelfstandig in en om school - Begeleiding gericht op komen tot meer inzicht - Groepsgerichte benadering 	<ul style="list-style-type: none"> - onderwijsaanbod in reguliere setting - De mate van Ondersteuning en begeleiding en toezicht is passend bij de leeftijd
Communicatieve ondersteuning						
	<ul style="list-style-type: none"> - Sensatieniveau - Presentatieniveau - Hier-en-nu - Ondersteunende communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> - (Re)presentatieniveau - Gebaren, picto's - foto's - Lichaamstaal en korte zinnen 	<ul style="list-style-type: none"> - Gesproken taal - Ondersteunende vormen van communicatie: gebaren, picto's 	<ul style="list-style-type: none"> - Gesproken taal - Pictogrammen 	<ul style="list-style-type: none"> - in het algemeen via gesproken taal 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen kunnen zich via gesproken en geschreven taal uiten



Hoe gaan we om met een usp-A2 leerling met een ondersteuningsbehoefte van 2?
Hoe bereiden we de leerling voor op de overstap naar een andere school, zoals bv het PRO?

Om toe te kunnen werken naar een succesvolle overstap is van belang om het basisarrangement op de Zonnebloemschool al “op te laten lopen” van een grote ondersteuningsbehoefte (1 of 2) naar een kleinere ondersteuningsbehoefte (3 of 4). Indien mogelijk tijdens de SO-periode al toepassen door de leerling over te plaatsen van een specifieke naar een niet-specifieke groep. Zo kan bekeken worden of een leerling al met een kleinere ondersteuningsbehoefte kan functioneren. Een andere mogelijkheid is ná het SO een TLV aan te vragen voor het VSO. De leerling kan dan in het 1^e jaar geplaatst worden in een reguliere groep, waardoor de leerling kan laten zien ook met een mindere ondersteuning te kunnen functioneren.

Op deze wijze kunnen we binnen onze eigen setting toewerken naar een succesvolle overstap. Wanneer dit op het VSO goed uitpakt is een volgende stap een combi-arrangement met het PRO. Is dit ook succesvol, dan kan er een volledige overstap plaatsvinden. Deze stap heeft dan een grote kans van slagen!



Hoofdstuk 2.

Hoe werken we op De Zonnebloemschool met:

- **Usp**
- **Ondersteuningsbehoefte**
- **PDCA-cyclus**
- **Leerlingvolgsysteem**
- **Leerroute en Leerlijnen**

De Commissie van Begeleiding stelt het usp van een nieuwe leerling vast. Dit gebeurt binnen 6 weken nadat de leerling op school is gekomen.

Met het usp brengen we in beeld wat we van de leerling verwachten ten aanzien van zijn/haar ontwikkeling, zodat we hem/haar het juiste onderwijsaanbod kunnen aanbieden.

Het usp draagt er toe bij dat er nog beter toekomstgericht gewerkt kan worden met de leerlingen. Wat willen we bereiken; waar willen we naar toewerken? Welk lesaanbod hoort daar vervolgens bij? Opbrengstgericht werken noemen we dit. Dit usp wordt vervolgens met de ouders besproken en ondertekend door de ouders en de Commissie van Begeleiding.

Hoe komt het Usp tot stand?

We vullen dit in in ons huidige leerlingvolgsysteem (Ivs2000 van Datacare. Binnenkort gaan we over op LOGOS van Datacare)

- Stap 1: Het instroomprofiel wordt ingevuld

Bij aanvang op onze school gebeurt dit op basis van de huidige stand van zaken van de nieuwe leerling. Hiervoor gebruiken we de dossiergegevens die we hebben ontvangen van de voorgaande school of plek en het opstapplan dat we door ouders/verzorgers in laten vullen. Ook vindt er een intakegesprek met de directeur plaats. We brengen de bevorderende en belemmerende factoren voor de ontwikkeling van de leerling in beeld. Er wordt een algemeen beeld geschreven, het zogenaamde integratief beeld.

Dit instroomprofiel wordt 1x op het SO en 1x op het VSO ingevuld.

- Stap 2: Het uitstroomperspectief wordt vastgesteld

De Commissie van Begeleiding kijkt naar een aantal belangrijke vakgebieden en stelt vast wat verwacht wordt dat de leerling kan bereiken, einde SO of einde VSO. Deze vakgebieden zijn: sociale en emotionele ontwikkeling, taal en communicatie, praktische redzaamheid, leren leren, zintuiglijke en motorische ontwikkeling, rekenen. Het usp kan per vakgebied verschillen. De verwachte uitstroombestemming ná het SO of VSO wordt aangegeven. Op De Zonnebloemschool hebben we gekozen voor 6 uitstroomperspectieven. Deze zijn passend bij de 3 landelijk gehanteerde usp's; Dagbesteding, Arbeid en Vervolgonderwijs, maar iets uitgebreider.

Uitstroomperspectieven voor SO en VSO:

D1 → Dagbesteding belevingsgericht

D2 → Dagbesteding Dagactiviteiten

D3 → Dagbesteding Arbeidsmatig werken

A1 → Arbeid Begeleide arbeidsplaats in aangepaste / beschermde werkomgeving

A2 → Arbeid in een regulier bedrijf, onder toezicht of leiding

V → Vervolgonderwijs (diplomagericht)



- Stap 3: de **ondersteuningsbehoefte** wordt vastgesteld.

Welke ondersteuning heeft de leerling nodig om tot de gewenste resultaten te komen? Oftewel: hoe kan er zo opbrengstgericht mogelijk gewerkt worden met de leerling? (zie schema in hoofdstuk 2 bij Ondersteuningsbehoefte)

- Stap 4: Het Handelingsplan/voortgangsregistratie

In het Handelingsplan (bestaande uit een start-HP en een evaluatie-HP) van de leerling is te zien welk uitstroomperspectief is vastgesteld.

Verder staat er in welke aanvullende zorg er nodig is en aan welke doelen de komende periode gewerkt gaat worden.

- Stap 5: Bespreking / Evaluatie

Het uitstroomperspectief wordt jaarlijks met de ouders/verzorgers besproken en geëvalueerd. Dit gebeurt tijdens het Handelingsplan-gesprek (voortgangsgesprek) dat onder leiding van de leerkracht plaats vindt.

De PDCA-cyclus komt op de volgende wijze tot stand:

PDCA staat voor PLAN – DO – CHECK – ACT

1. De leerkracht maakt het Start-HP en bespreekt dit met ouders/verzorgers
2. Aan de hand van de gestelde doelen maakt de leerkracht een jaarplan (groepsplan) en past de lesstof hierop aan (gedifferentieerd werken in de klas of groep doorbrekend op bepaalde gebieden)
3. 2x per jaar evaluatie tijdens de groepsbespreking door leerkracht en IB-er; hierbij worden de vorderingen bekeken en vastgesteld of het resultaat conform de verwachting is. Zo niet, dan wordt gekeken waar dit aan kan liggen en worden er handvatten opgesteld om alsnog de doelen te bereiken. Lukt dit later nóg niet, dan kan er in overleg met de ouders/verzorgers en de Commissie van Begeleiding voor gekozen worden dat het usp bijgesteld wordt. Dit moet echter goed gemotiveerd kunnen worden.
4. Dit alles wordt bijgehouden en zichtbaar gemaakt in het **leerlingvolgsysteem**. Op De Zonnebloemschool momenteel nog in lvs2000 maar binnenkort dus de overstap naar LOGOS.

Leerroutes en leerlijnniveaus

- zml-leerlijnen (CED) worden ingedeeld in 12 niveaus (+ wat extra niveaus).

De niveaus van de te verwerven vaardigheden worden toepasbaar geacht voor alle leeftijden zml.

Daarmee wordt het gekoppeld aan vaardigheidsniveaus op de diverse leergebieden, m.n. taal en rekenen.

De indeling door Cito zml-A (1-4), zml-B (4-8) en zml-C (9-12), bedoeld voor alle leeftijden van leerlingen SO/VSO, zijn vergelijkbaar met de uitstroomniveaus in routes D2, D3 en A1.

- De tussendoelen, leer- en ontwikkelingsstappen die bij elkaar in een jaar zijn te realiseren, hoeven niet overeen te komen met een niveau, want dat is afhankelijk van het leer- en ontwikkelingstempo van de individuele leerling. Bepaling van het leerresultaat in en aan het einde van schooljaar geeft dus zowel het verschil aan met het beginniveau van deze leerling en refereert ook aan de 'gemiddelde' leerling van de doelgroep, waarvoor de leerlijn is bepaald. Hierin ligt de koppeling tussen leerlijn en volgsysteem. (LVS)



- De inhoud van het onderwijs is gehouden aan de vastgestelde kerndoelen voor de doelgroep. Deze geven echter geen beheersingsniveau aan, maar hooguit een indicatie.

- De leer- en ontwikkelingslijnen gaan uit van de kerndoelen als einddoelen en werken daaraan (of aan subdoelen ervan) uitgaande van een doorlopende lijn (meestal ook met cyclische aspecten) leidend tot toenemende beheersing en niveau/complexiteit.

De onderwijsactiviteiten kunnen worden gekozen op basis van aansluiting bij het leerlijn-onderdeel (tussendoel) of door het volgen van een methode die een leerlijn in zich heeft en voldoet aan de kerndoelen. De leerlijn is hulpmiddel voor onderwijsplanning.

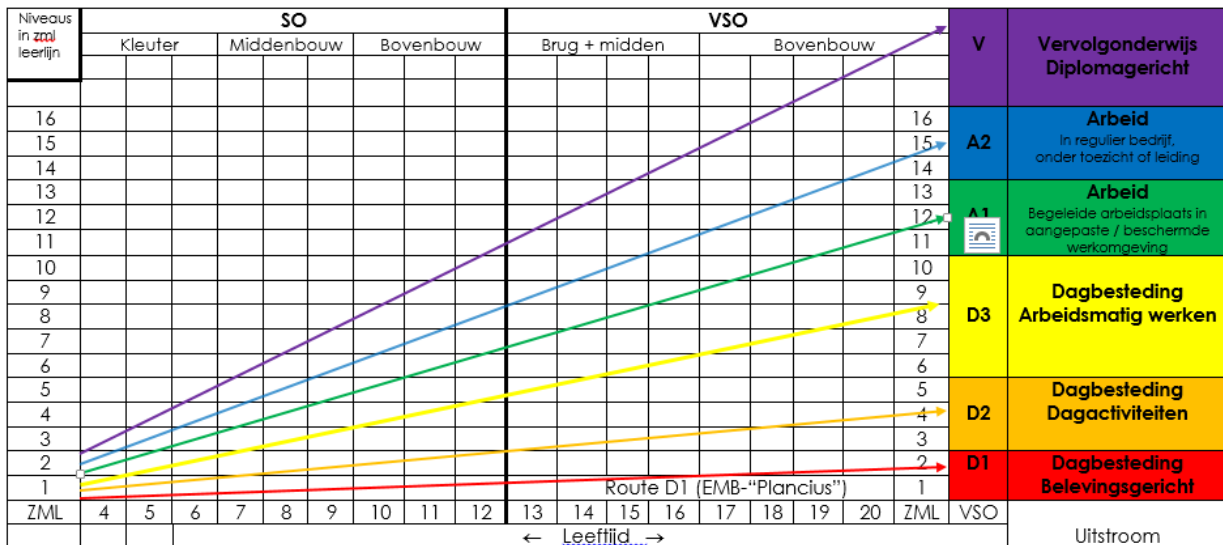
- De tussendoelen in de leerlijnen zijn representatief voor specifiekere doelen waarvan leerlingen de beheersing kunnen tonen (vaststellen door bijv. toetsen of observeren).

- De vorderingen zijn bepalend voor de vervolgstappen (didactisch), of plaatsing in niveaus of stromen. Als een leerling niet voldoende beheersing van een leerlijn-niveau bereikt is de keuze: extra lessen/tijd geven, overslaan van gedeelten, d.w.z. prioriteiten stellen bij die inhoud die voor deze leerling het belangrijkste en tevens leerbaar zijn.

- Hetzelfde geldt voor de leerling die sneller ontwikkelt dan het gemiddelde van de groep: die komt eerder toe aan volgend niveau van leerlijn. Bij voortdurend hiervan komt herplaatsing in overweging. (Een vuistregel voor klassenmanagement is het aanhouden van maximaal drie niveaus in een klas, en daarbinnen het onderwijs te differentiëren.)

De Zonnebloemschool werkt met de CED-leerlijnen en -niveaus. Tevens heeft De Zonnebloemschool uitgewerkte leerlijnen ontworpen, voornamelijk voor de meer praktische vakken op het VSO. Dit vergemakkelijkt het aanbod en keuze van inhoud voor de lessen. De extra leerlijnen sluiten aan bij de kerndoelen voor het VSO.

In het onderstaande schema hoe de ontwikkelingslijnen (gemiddeld) te zien en waarde uitstroomperspectieven D1 t/m V naar toe leiden.



Leerroute D1 is niet gestoeld op de CED-niveaus. D1 komt voort uit de leerlijnen van "Plancius" en qua niveau starten deze ónder het niveau van CED en uiteindelijk kan dit oplopen tot ongeveer CED niveau 2.



Hoofdstuk 3.

Werken vanuit de kerndoelen

Kerndoelen als inhoudelijk kader

Kerndoelen kaderen de inhoud van het onderwijsaanbod en omschrijven een *inspanningsverplichting* voor (v)so-scholen.

Voor leerlingen zijn de kerndoelen *streefdoelen*.

Geen niveaubepaling

Kerndoelen doen geen uitspraak over een niveauaanduiding en ze gelden niet als eindtermen waaraan een leerling moet voldoen. Het niveau van beheersing en de mate van zelfstandigheid dat bij bepaalde kerndoelen kan worden bereikt en de mate van ondersteuning die daarbij nodig is, kan per individuele leerling verschillen.

De Zonnebloemschool heeft de wettelijke taak om de (v)so-kerndoelen uit te werken en toe te snijden ten behoeve van de doelgroepen van de school.

Onze school kan zelf bepalen op welke manier aan de kerndoelen wordt gewerkt, dus hoe het onderwijs wordt ingericht.

Voor alle uitstroomprofielen gelden gedurende de gehele (v)so-periode *leergebied overstijgende kerndoelen*. Deze doelen zijn kenmerkend voor het (v)so, ze zijn niet geformuleerd voor het regulier voortgezet onderwijs.

Door te werken aan de leergebied overstijgende kerndoelen, besteden we specifiek aandacht aan die domeinen die voor jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs belangrijk zijn om optimaal van het onderwijs te kunnen profiteren en zo goed mogelijk rekening houden met hun mogelijkheden en beperking, nu en in hun toekomst.

Met betrekking tot ordening en inhoud van het onderwijs is bij de uitstroomprofielen Dagbesteding en Arbeidsmarkt, waar mogelijk en zinvol, aangesloten bij de leergebieden zoals die worden gehanteerd in de onderbouw van het Voortgezet Onderwijs. Hiermee bestaat voor leerlingen de mogelijkheid tot een overstap van het ene uitstroomprofiel naar het andere.

Maar er is ook een beduidend verschil met de kerndoelen voor de onderbouw voortgezet onderwijs, aangezien die niet bedoeld zijn als eindonderwijs en dat voor het vso in de uitstroomprofielen Arbeidsmarkt en Dagbesteding wel het geval is.

De kerndoelen voor deze (v)so uitstroomprofielen zijn daarom inhoudelijk en functioneel sterker gekoppeld aan de transitiegebieden werken, wonen, vrijetijdsbesteding en burgerschap.

Hiermee wordt een concrete en praktische uitwerking van deze transitiegebieden ondersteund, binnen het kader van de kerndoelen.

Typen kerndoelen

In de (v)so-uitstroomprofielen gaat het om drie typen kerndoelen:

1. Kerndoelen gericht op algemene maatschappelijke voorbereiding en persoonlijke vorming; dit zijn de leergebied overstijgende kerndoelen
2. Kerndoelen gericht op 6 à 7 leergebieden; dit noemen we de leergebied specifieke kerndoelen
3. Kerndoelen specifiek gericht op voorbereiding op dagbesteding, arbeidsmarkt of vervolgonderwijs



Deze drie typen kerndoelen geven gezamenlijk inhoud aan het onderwijsaanbod voor de vso-uitstroomprofielen.

Sub 1: Leergebied overstijgende kerndoelen – dit geldt voor alle uitstroomprofielen: Het gaat hierbij over de domeinen:

- Leren leren.
- Leren een taak uitvoeren.
- Leren functioneren in verschillende sociale situaties.
- Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief.

Het accent ligt hierbij op een brede ontwikkeling. Er is aandacht voor het leren van doelgericht, planmatig en methodisch leren en werken, maar evenzeer voor de ontwikkeling van sociale, communicatieve en emotionele aspecten en het ontwikkelen van een realistisch persoonlijk toekomstperspectief.

Sub 2: Leergebied specifieke kerndoelen –

Het gaat in dit uitstroomprofiel om de volgende leergebieden:

- Nederlandse taal en communicatie
- Engels (alleen voor usp arbeidsmarkt en vervolgonderwijs)
- Rekenen/wiskunde
- Mens, natuur en techniek (techniek niet voor vervolgonderwijs)
- Mens en maatschappij
- Culturele oriëntatie en creatieve expressie
- Bewegen en sport

Sub 3:

a. Kerndoelen gericht op voorbereiding op dagbesteding:

De kerndoelen voor de praktische voorbereiding op (arbeidsmatige) dagbesteding omvatten de volgende vier domeinen:

- brede, praktische oriëntatie op werkvelden en dagactiviteiten
- vaardigheden om zo veel mogelijk eigen sturing te geven aan (levens)loopbaan: verwerven, behouden en (indien nodig) veranderen van werk- of activiteitensetting (loopbaansturing);
- ontwikkeling van algemene competenties voor functioneren in werk/dagactiviteiten en in wonen, vrije tijd en samenleving (**burgerschap**);
- ontwikkeling van specifieke vaardigheden gericht op activiteiten en werkzaamheden, waaronder zo zelfstandig mogelijke redzaamheid in voor de leerling voorkomende situaties.

b. Kerndoelen gericht op voorbereiding op arbeidsmarkt:

Vorbereiding op arbeid, gericht op:

- Oriëntatie op het beroepenveld
- Loopbaancompetenties voor het verwerven en behouden van een passende baan
- Algemene competenties die nodig zijn voor een bepaald beroep of om een speciale functie in het bedrijf te vervullen

c. Kerndoelen gericht op voorbereiding op vervolgonderwijs:

- Kerndoelen onderbouw VO
- Examenprogramma's VO en evt. mbo-1/aka opleiding

Op De Zonnebloemschool is tevens een relatie gelegd tussen het Doelenboek, het lvs en alle kerndoelen en uitstroomperspectieven.

Voor meer verdieping en uitwerking van alle kerndoelen verwijst ik naar de website van www.slo.nl



Hoofdstuk 4.

Hoe is de leerlingzorg geregeld?

Hoe volgen en plannen wij alles rond onze leerlingen?

In ons onderwijs werken we kwaliteitgestuurd.

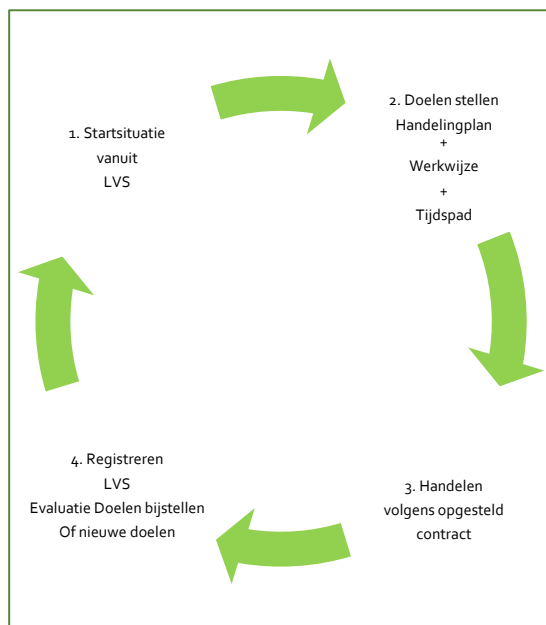
We vinden het heel belangrijk om de kwaliteiten van onze leerlingen te zien en verder te ontwikkelen. Er wordt vooral gekeken naar de **mogelijkheden** van de leerling in tegenstelling tot de beperkingen die juist vaak op de voorgrond lijken te treden.

Op De Zonnebloemschool willen we onze leerlingen, samen met hun ouders of verzorgers, helpen te komen tot die volwassenheid welke voor hen, met hun specifieke mogelijkheden en beperkingen, haalbaar is.

Wij willen als school een leefgemeenschap zijn, waar leerlingen niet alleen kennis leren, maar zich bovenal kunnen ontwikkelen in een houding van zelfvertrouwen, zelfkennis en positief gedrag.

Om tot een zo goed mogelijk resultaat te komen binnen ons onderwijs is het van belang dat we onze leerlingen goed en systematisch volgen. Door goed te kijken en te observeren, kunnen we het juiste niveau van de leerling bepalen en daarbij de doelen stellen die we willen bereiken binnen een bepaalde periode.

Door het formuleren van doelen in het handelingsplan worden de onderwijsactiviteiten concreet en planbaar. Deze doelen zijn daardoor ook evalueerbaar, zodat er ook naar de opbrengsten van ons aangeboden onderwijs gekeken kan worden. Er kan dan gesproken worden van een cyclus (PDCA). Deze manier van **plannend** onderwijs is van grote betekenis!



De leerkracht bepaalt in overleg met de ouders / verzorgers de (uitdagende) doelen die men wil bereiken, en houdt hierbij vanzelfsprekend rekening met de mogelijkheden en het niveau van deze leerling op dit moment.

Belangrijk is, dat juist het vastgestelde **uitstroomperspectief** (te behalen niveau aan het einde van het SO of VSO) richtinggevend is.

Het voordeel is dat we, doordat we het te behalen resultaat over een lange termijn helder hebben, de planning beter kunnen vormgeven via de jaardoelen.

Hierna stelt de leerkracht het rooster voor de desbetreffende leerling samen, waarmee het aanbod van lessen wordt bepaald om de afgesproken doelen te kunnen bereiken.

Zo gaat de leerkracht, in samenwerking met de assistenten, aan de slag om de gestelde doelen te bereiken.

De onderwijsactiviteiten zullen uiteindelijk altijd gericht zijn op de toekomstige leefverbanden van de leerling: wonen, werken, vrije tijdsbesteding en burgerschap.



Zowel bij het SO als VSO zijn dit de achterliggende uitgangspunten voor het vergroten van de zelfredzaamheid.

We willen de leerling echt uitdagen om te leren!

Door het werken met en evalueren van de gestelde doelen kan tevens het rendement van ons onderwijs gemeten worden. Natuurlijk worden de oudere en/of verzorgers in dit hele proces betrokken als gelijkwaardige partner.

Om de zorg op maat een zo goed mogelijk effect te geven is het systeem van klassenconsultatie ingevoerd. Leerkrachten en assistenten kijken bij elkaar om van elkaar en aan elkaar te leren.

Voor de onderwijszorg-op-maat worden alle groepen begeleid door een Intern Begeleider. De Intern Begeleider is een vraagbaak voor de leiding van de groep, en kan begeleiden waar nodig is.

Dit kan gaan om zaken betreffende het klassenmanagement, de inhoud van het onderwijs, de rapportages en handelingsplannen, maar ook individuele zaken en/of problematieken rondom een leerling.

Ook bespreken de IB-ers tijdens de groepsbesprekingen samen met de leiding van de groep de leerlingen en hun vorderingen ten aanzien van het usp.

Hoofdstuk 5. Welke plek heeft de Commissie van Begeleiding?

Maandelijks wordt er vergaderd met de **Commissie van Begeleiding**.

Deze commissie bestaat uit:

- Lucia Visser (schoolarts)
- Tinka de Boer (psychologe)
- Aart Reussing (directeur)
- Maaïke Kieft (adjunct-directeur)
- Lutske Cuiper, Septima Brammer en Ingrid Snels (onze Intern Begeleiders)
- Brigitte ter Haar (maatschappelijk werker op afroep)

De Commissie van Begeleiding heeft een grote rol in onze organisatie. Zij bepaalt onder andere de volgende zaken:

- Vaststellen van het usp en gemeenschappelijk rapport
- Welke leerling heeft extra zorg nodig:
 - dit kan zijn: fysiotherapie, logopedie, MRT
 - dit vindt plaats onder schooltijd mits de Commissie van Begeleiding hiervoor schriftelijk toestemming heeft gegeven én er aan de doelen gewerkt worden conform het handelingsplan. Deze doelen worden óók weer geëvalueerd aan het einde van het jaar.
- Maandelijkse bespreking van alle leerlingen waar extra zorg om is (dit kan zijn zorg wegens gedrag in de klas, ontwikkelingen rond het usp, zorg om de thuissituatie, medische aspecten etc.)
- Contacten wanneer nodig met de sociale en specialistische teams van de gemeenten



Hoofdstuk 6.

Opbrengstgericht werken

De term "opbrengstgericht werken" (OGW) is ontstaan vanuit het streven naar het verbeteren van prestaties van leerlingen.

Het betekent dat opbrengstgegevens geanalyseerd worden om het onderwijsproces te verbeteren zodat de leerlingprestaties toenemen.

Een middel dat hiervoor op De Zonnebloemschool is ingezet, is ADIM (Activerend Direct Instructie Model). Onze collega's zijn allemaal hierin getraind.

Het is van groot belang dat de leerkracht weet wat de leerling moet leren (= doelen stellen) en of de leerling inderdaad datgene leert wat de bedoeling is. Dit merk je pas als je het achteraf controleert. (via toetsing bijvoorbeeld)

Van toetsen an sich worden leerlingen trouwens niet beter; wel van een juiste interpretatie van een toets, zodat de leerkracht weet wat met de toetsgegevens gedaan kan worden.

Het gaat dus om een goede analyse: wat zie ik en wat ga ik hier aan doen, lukt dit? En weer evalueren. (hierin past de PCDA-cyclus uitstekend).

De essentie is dus dat de leerkracht goed weet wat we willen bereiken met de leerlingen. Het usp nemen we hierbij als uitgangspunt.

De doelen worden gesteld (dit doen we per jaar) en geëvalueerd op verschillende momenten in het jaar.

Opbrengstgericht werken begeeft zich op verschillende niveaus:

1. Op leerlingniveau
2. Op groepsniveau
3. Op schoolniveau
4. Op landelijk niveau

Sub 1: OGW op leerlingniveau:

- We geven de leerling bij elke les een helder doel voor ogen
- Wat gaan we leren?
- Hoe gaan we dit leren?
- Wat kunnen we /weten we / hebben we geleerd aan het eind van de les?
- En héél belangrijk: evalueren met de leerlingen aan het einde van de les (maar ook tussen-evaluatiemomenten werken heel goed)

Sub 2: OGW op leerkracht/ groepsniveau:

- Wat wil ik dit jaar met deze groep bereiken?
- Wat moet er in ieder geval aan bod komen om dit te realiseren (planning)
- Hoe ga ik om met niveauverschillen in mijn groep?
- Hoe organiseer ik dit in de groep?
- Evaluatie van het onderwijsleerproces; de leerkracht kijkt ter verklaring van de resultaten in de eerste plaats naar de effectiviteit van zijn eigen onderwijs en niet zozeer naar de eigenschappen van de leerling(en). Het gaat hier dan om de kwaliteit van het gegeven onderwijs.

Sub 3: OGW op schoolniveau:

- Vaststellen van een toetskalender (voor wat betreft de toetsen van CITO-ZML)
- In de organisatie stellen we de groepen zoveel mogelijk samen vanuit de vastgestelde usp's, zodat het aanbieden van de lesstof qua niveaus zoveel mogelijk op de leerlingen in de groep afgesteld kan worden. Zo hebben we



groepen die meer D1-D2-D3 gericht zijn, en groepen die meer D3-A1-A2 gericht zijn. Ook wordt er waar mogelijk groepsdoorbrekend op niveau gewerkt.

- Bij uitstroom SO en VSO stelt de school ook haar eigen doelen:
 - Bij het SO wil De Zonnebloemschool minimaal 80% van de bij instroom opgestelde usp's behalen
 - Bij het VSO wil De Zonnebloemschool minimaal 80% van de bij instroom opgestelde usp's behalen
- Op schoolniveau is kwaliteitszorg van belang. Er heerst een opbrengstgerichte cultuur en personeelsleden spreken elkaar aan op het realiseren van hoge opbrengsten. Ook het bevoegd gezag (Goed Onderwijs – Goed Bestuur) kan hierin een rol spelen.

Sub 4: OGW op landelijk niveau:

- De Zonnebloemschool vergelijkt haar "resultaten" met scholen in den lande (Benchmark)
- De rol van de inspectie is hierin van belang: aan het eind van elk kalenderjaar worden de opbrengsten in kaart gebracht en doorgegeven aan de inspectie. Dit gaat o.a. over uitstroom, continuïteit etc.





Beleidsplan Zorg



zonnebloemschool

Christelijk Speciaal Onderwijs

Juni 2015